

Masnicová, S., Beňuš, R. a Panenková, P.: Rekonštrukcia podoby tváre z lebky

Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2011, 251 s. ISBN 978-80-8054-515-4

Rekonštrukcia podoby tváre podľa morfológie lebky neznámych kostrových pozostatkov je na Slovensku ešte stále zriedka využívanou metódou, napriek tomu, že ide o klasické úkony forenzej antropológie. Ako súdny lekár oceňujem hneď v úvode hodnotenia tejto publikácie samotnú skutočnosť, že monografia vznikla, pretože odhalila v súdobých vedeckých súvislostiach možnosti forenzej antropológie v reálnej súdnoznaleckej praxi.

Autori prinášajú podrobný prehľad súčasného stavu metód rekonštrukcií podoby tváre, ale venujú sa v úvode aj historickému pozadiu ich začiatkov, čo je veľmi osožné, pretože je tým možné porovnať podstatný posun v danej oblasti s príchodom informačných technológií a pokročilých grafických zobrazení. Osobitne oceňujem uvedenie a vysvetlenie princípov manuálnych rekonštrukcií tváre z lebky, ktorých výsledkom je 2D alebo 3D-rekonštrukcia, ktoré predstavujú základný fundament oblasti.

Konkrétne postupy rekonštrukcie podoby tváre pre jednotlivé tvárové komponenty je veľmi významné a účelné. Tento prehľad spolu so súborom dát markerov hrúbok mäkkých tkanív tváre umožní praktické aplikovanie poznatkov, čím sa publikácia môže stať cenným návodom a didaktickou pomôckou najmä pre adeptov forenzej antropológie. Jednotlivé rekonštrukčné postupy sú vhodne a dostatočne ilustrované.

Práca je logicky členená do ôsmich na seba hladko nadväzujúcich kapitol, ktoré obsiahli všetky dôležité aspekty od anatomických súvislostí, vývinových zmien tváre až po praktické informácie a overené postupy. Súborné informácie o estetických kánonoch, ktorých existencia do veľkej miery podmienila úsilie o rekonštrukciu tváre, sú pre každého čitateľa osobitne zaujímavé.

Okrem uvádzania jednotlivých postupov rekonštrukcie podoby tváre venovali autori v knihe značný priestor aj problematike markerov hrúbky mäkkých tkanív tváre. Za veľmi cenný považujem prehľad *landmarkov* najčastejšie používaných v publikovaných prácach o hrúbkach mäkkých tkanív tváre. Autori uverejňujú prehľad i rôznych synonym, ktorými sa v rôznych prácach označujú tie isté *landmarky*, čo je didakticky veľmi cenný aspekt monografie, čo si autori veľmi umne uvedomili, keď prácu v tejto stati doplnili prehľadnými tabuľkami. Autori diskutujú nad pozitívami a negatívami rôznych metód merania hrúbky mäkkých tkanív a zaoberajú sa vplyvom veku, pohlavia, telesnej konštitúcie a etnika na hrúbku mäkkého tkaniva tváre. Táto oblasť predstavuje výsostne odborné vedy antropológie, čomu však súdne lekárstvo môže veľmi účinne asistovať a pomôcť v budúcnosti. Z hľadiska forenzej praxe špeciálne oceňujem 7. kapitolu zahrňujúcu problematiku presnosti a spoľahlivosti rekonštrukcie podoby tváre podľa lebky a zaradenie prehľadu súčasných výsledkov testovania rekonštrukcií. Vzhľadom na povahu predmetu testovania – teda overovania spoľahlivosti niečoho, čo je do značnej miery závislé od vonkajších faktorov nezávislých od realizátora rekonštrukcie, ide o neľahkú, ale nezastupiteľnú úlohu, preto sa aj jednotlivé testy presnosti rekonštrukcií musia líšiť svojím prístupom k predmetu skúmania.

Publikácia obsahuje veľké množstvo ilustrácií, ktoré dielo robia nielen pútavejším, ale i ľahšie pochopiteľným, čo sa týka porozumenia jednotlivým postupom rekonštrukcií aj pre príbuzné, avšak predsa len vzdialené biologické vedné disciplíny. Autori citujú najmä zahraničnú odbornú literatúru, no opierajú sa aj o vlastné skúsenosti, keďže majú dlhoročné praktické skúsenosti s rekonštrukciou podoby tváre podľa lebky na historickom, ale aj forenznom materiáli. Niektoré z týchto prípadov sú v práci taktiež uvedené, čo môže len dokazovať praktický impakt diela. Monografia poukázala aj na limity techník rekonštrukcie a

nutnosť nepreceňovania výsledku, čo hodnotím z hľadiska všeobecnej forenzej metodológie veľmi vysoko.

Významná časť knihy sa venuje dosiaľ realizovaným slovenským výskumom problematiky rekonštrukcie podoby tváre. Autori prinášajú prvý ucelený súbor dát markerov hrúbky mäkkých tkanív tváre pre slovenskú populáciu, čo stavia publikáciu na miesto pôvodnej vedeckej práce a *dáva* jej významný citačný potenciál. Autori rovnako tak uverejňujú výsledky testovania presnosti metód rekonštrukcie profilu nosa či overovanie platnosti neoklasických estetických kánonov tváre. Predkladaná monografia predstavuje cenný študijný materiál a zároveň má ambíciu stať sa základnou pôvodnou príručkou pre každého, kto sa v československom priestore rozhodne venovať tejto vedeckej a forenzej oblasti.

V systéme poskytovania forenzných služieb hlavne pre potreby orgánov činných v trestnom konaní, ale aj iných zadávateľov by bolo mrhaním exkluzívneho odborného potenciálu, ak by slovenská forenzná antropológia nedostala trvalú príležitosť a prístup ku konkrétnym prípadom z praxe, najmä pri dosiaľ nevyriešených prípadoch, keď porovnávanie profilu DNA v národnej CODIS databáze bolo neúspešné a uverejnenie rekonštrukcie možnej podoby sa stáva poslednou šancou na pokračovanie vyšetrovania. Ako súdny lekár, znalec a predstaviteľ znaleckej organizácie v súdnom lekárstve a medicíne si môžem len priať a dopomôcť k tomu, aby súdne lekárstvo a antropológia využili aj pomocou tejto publikácie historickú príležitosť aplikácie cenných morfológických poznatkov na tímový postup pri medicínskom vyšetrovaní zložitých kriminálnych káz.

MUDr. Norbert Moravanský, PhD.

*Ústav súdneho lekárstva, LF UK v Bratislave
forensic.sk*

Inštitút forenzných medicínskych expertíz s.r.o.